Ljusgrå, randig stenart, granit eller granit-gnejs. Höjd 2,70 m. (därav över nuvarande markytan 2,30 m.), bredd 0,75 m. Ristningen är tämligen grund och inskriften på några ställen svårläst. Den är anbragt i ett skriftband, som löper utefter den höga men smala stenens kanter och fortsätter i ett band mitt på stenytan. Upptill avslutas detta i ett enkelt kors.

På baksidan ett märkligt kors av rysk-bysantinsk typ (C. R. af Ugglas i *Fornvännen* 1935, s. 79 f.).

Inskrift:

hialmuiþ᛬ : auk : þurbiarn : kunbiarn : auk : halftan : þais : raistu : stin : þina : eftiʀ : bruþur : sin : ulf :
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70

auk : faþur : sen biarn : auk : bruþur : sen : blakari
75 80 85 90 95 100 105

Hialmviðr ok Þorbiorn, Gunnbiorn ok Halfdan, þæiʀ ræistu stæin þenna æftiʀ broður sinn Ulf ok faður sinn Biorn ok broður sinn Blakara(?),

»Hjälmvid och Torbjörn, Gunnbjörn och Halfdan, de reste denna sten efter sin broder Ulv och sin fader Björn och sin broder Blåkåre.»

Till läsningen: Tydligt stungna äro 57, 83 och 100 **e**; däremot icke stungna 51, 54, 69 **i**, 21 **k**. Av 7 **i** finns endast en del kvar, av 9 **r** endast hst och översta delen av bst. Mellan 34 **l** och 36 **t** ett litet, men tydligt **f**, av ung. halv runhöjd; varken hst eller bst nå upp till övre slinglinjen. Tydligen har det blivit tillagt efteråt. 42 **s** tydligt. — Kempff: Av 35 **f** finns endast hst. 57, 83, 100 **i**. — Brate: 35 **f** saknas. 57, 83 och 100 **i**, icke stungna.

Namnet *Hialmviðr* är f. ö. endast känt från en sörmländsk inskrift (Sö 268). Om *Gunnbiorn* se Sö 278, om *Halfdan* Sö 188 och E. Wessén, *De nordiska folkstammarna i Beowulf* (1927), s. 46. — Ett egendomligt namn är 102—108 **blakari**. Möjligen är sista runan **i** fel för **a**, och man får förutsätta, att namnet har varit en n-stam *Blakari* (ack. *Blakara*), Detta är då en sammansättning av *bla-* 'svart' och det vanliga mansnamnet *Kari*. Detta är ursprungligen ett tillnamn, 'den lockige'. *Bla-Kari* skulle sålunda ha betytt 'den svartlockige'. Namnet är icke känt från någon annan svensk runinskrift och har inom det nordiska namnförrådet för övrigt endast ett par kända motsvarigheter, nämligen en orknöing på 1100-talet *Sveinn Blákarasun* (Lind) och en medlem av den norska kungaätten på Irland *Blakair (Blákári);* se J. Steenstrup, *Normannerne*, bd 2; C. Marstrander, *Bidrag til det norske sprogs historie i Irland* (1915), s. 100; E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 94.

En språkligt intressant form är 39—42 **þais** med **s** felristat för **ʀ**, vittnande om att uttalet av *ʀ* låg rätt nära *s*. Jfr U 89 **ulmfris** *Holmfriðʀ*, U 126 **þisa** *þæiʀa* och Ög 81 **treks** *drængʀ*.

Runstenen tillhör en tidig grupp av uppländska runstenar utan ornamentik, med runorna inom enkla, osmyckade slingor. Ännu en sådan runsten finnes inom Spånga, U 69.

62. Spånga kyrka.

Pl. 41.

Litteratur: B 154, L 374. J. Bureus, F a 6 s. 92 n:r 1 (Aschaneus), F a 5 n:r 352, F a 1 s. 79; Ransakningar 1667—84; J. Hadorph, Resejournal 1682; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 272; O. Celsius, SR 2, s. 468; UFT h. 2 (1872), s. 68; Skrivelse från B. Bergman till Riksantikvarien $^{24}/_{9}$ 1924 (ATA); B. Bergman i Fornvännen 1926, s. 196; Järvafältets fornlämningar (1929), s. 65; Stockholmstraktens natur- och kulturminnen (1935), fornminnesregistret n:r 19.

Äldre avbildningar: Leitz och Hadorph, träsnitt (hos Peringskiöld a. a. och B 154); B. Bergman 1924 a. a.; Wessén 1934 (ATA).

Runstenen har suttit inmurad i södra väggen av kyrkan, under tredje fönstret från vapenhuset räknat. Den togs ut år 1936 och restes på södra sidan av tornet, mellan detta och vapenhuset.

Inskriften var känd redan av Bureus. Den har n:r 1 i hans »Lib. II», som innehåller avskrifter »ur H. Mårtens Aschanei bok 1629. 20 Feb.». Platsen anges som »Spånga Kyrkewägg på Södre sidhan». I *Ransakningarna* omtalas, att »Vthi Spånga Kyrckemur finnes en Runsten». Hadorph antecknar, att »I Spånga Kyrkiemur finnes på sudra sijdan en Runesten inmurat, öfwersta delen bortstött»; varefter han anför den återstående inskriften. Peringskiöld: »Spånga Kyrkemur». Celsius såg runstenen i aug. 1728 »på södra kyrkiowäggen nedan till». — Stenen blev sedermera dold under den rappning, varmed kyrkan överdrogs; den finnes därför icke med i Dybecks samlingar. Den kom åter i dagen 1925.

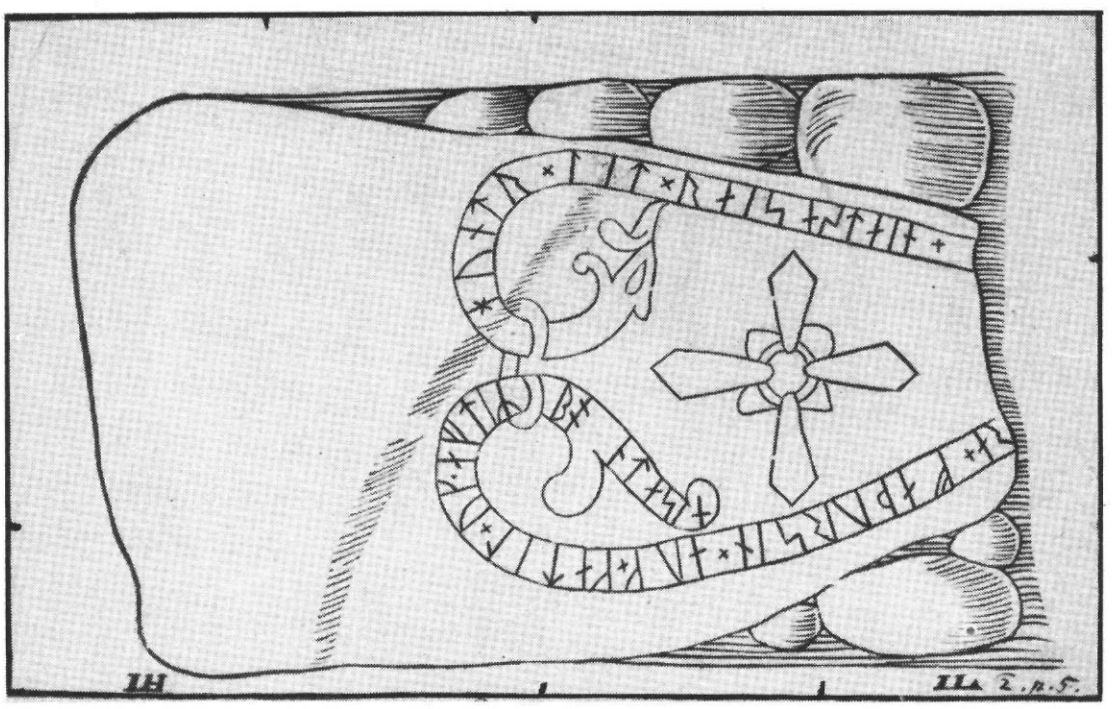

Fig. 48. U 62. Spånga kyrka. Efter B 154.

Ljusgrå, randig gnejs. Höjd 1,88 m., bredd (över korsmitten) 1 m. Toppen av stenen har blivit avslagen, troligen då den inlades i kyrkmuren. Nedtill, där det finnes starka glimmerskikt, ha några runor vittrat bort. För övrigt är ristningen tydlig och väl bevarad.

Inskrift (med det inom [ ] supplerat efter Aschaneus och Hadorph):

× **anu[n]tr** × **lit** × **raisa** · **staina** · **- . . . ra** × **faþur** × **sin** × **auk** × **katil** × **ui** × **a[fti]ʀ** **b[o]nta** · **sin** ·
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

Anundr let ræisa stæina . . . faður sinn, ok Kætilvi æftiʀ bonda sinn.

»Anund lät resa stenarna . . . sin fader, och Kättelvi efter sin man.»

Till läsningen: 1—2 **an** tydliga. Av bst i runan 4 finnes intet i behåll. 46 **ʀ**: v. bst är borta. Större delen av 47 **b** finnes kvar. Av 48 endast nedre delen av en hst. Mellan 47 **b** och 49 **n** kan ha funnits två runor. 53 **i** icke stunget. — Aschaneus: 4 **n**; 35—41 **kitilui**; intet sk efter 39 **l**; 42—54 **aftiʀ bonta · sin**. — Hadorph: 1—6 **anuntr** (B 154 **huntr**); 15—20 **stain** (runan 20 **a** saknas); 35—41 **katilui** (B 154 **katil+uk**); intet sk efter 39 **l**; 42—54 **aftiʀ bonta sin**. — Celsius: 1 **a** saknas; 4 **n**; 1—6 alltså **nuntr**; 20 **a** saknas; 22 **r** saknas; 35—41 **katilui**; 42—54 saknas (»ett st. syntes vid slutet vara bortspielkat»).

Anundr är ett i runinskrifterna mycket vanligt mansnamn. — Kvinnonamnet *Kætilvi* är, utom här, belagt i följande uppländska inskrifter: U 80, L 112 Fiby, Vänge sn, L 489 Kimsta,

Skånella sn, L 535 Rosersberg, Norrsunda sn, L 537 Brysta, Norrsunda sn. Däremot är det icke känt från medeltida urkunder. — Tyvärr är namnet på den döde, över vilken stenarna äro resta, Anunds fader och Kättilvis make, borta; det återstår endast de två sista runorna **ra**.

Dessa äro emellertid av en viss vikt, emedan de visa att Kättelvi på U 61 icke gärna kan vara identisk med Kättelvi på ristningen U 80 vid Sundby inom samma socken. Denna ristning har Andvätt och Gärdar låtit utföra efter sin fader Sven och Kättelvi efter sin man. I det första namnet på U 61 är, såsom ovan framhållits, fjärde runan så skadad, att intet finnes i behåll av bistaven; namnet skulle alltså kunna ha varit **anuitr**, d. v. s. *Andvettr*, liksom första namnet på U 80. Emellertid är säkerligen Aschaneus' och Hadorphs samstämmiga läsning av det första namnet på U 61 såsom **anuntr** pålitlig och riktig.

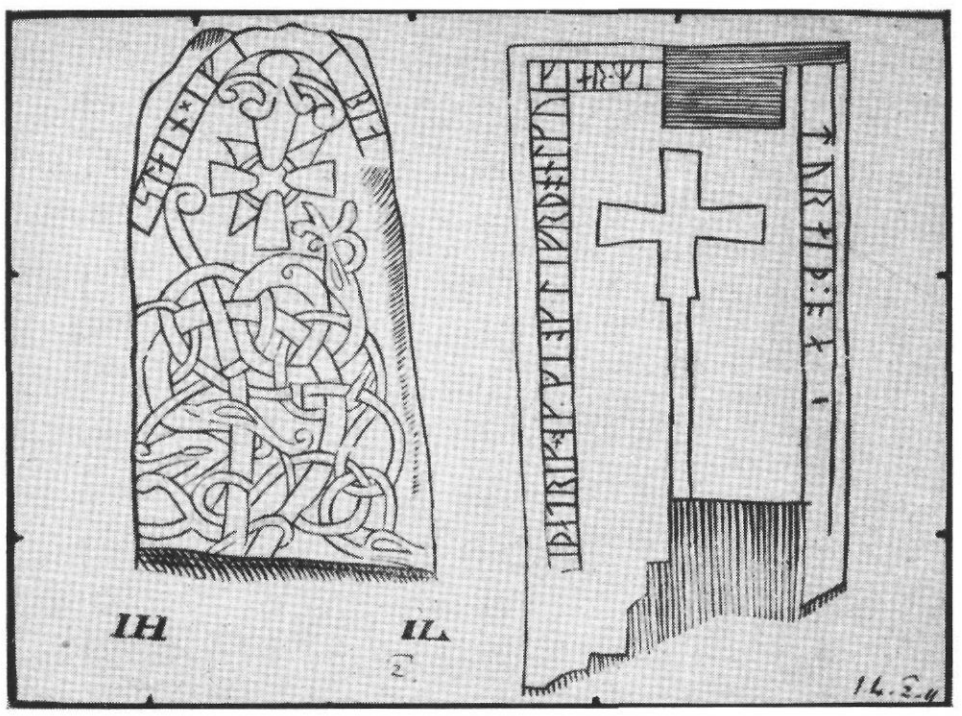

Fig. 49. U 63 och 64. Spånga kyrka. Efter B 152.

63. Spånga kyrka.

Pl. 42.

Litteratur: B 152, L 373. J. Hadorph, Resejournal 1682; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 270; O. Celsius, SR 2, s. 470; UFT h. 2 (1872), s. 68; B. Bergman i Fornvännen 1926, s. 197; Järvafältets fornlämningar (1929), s. 65.

Äldre avbildningar: Leitz och Hadorph, träsnitt (Peringskiöld a. a. och B 152); Bergman a. a.

Runstenen fanns på 1600-talet i kyrkans kor. Den omtalas icke i *Ransakningarna* men åsyftas säkerligen med följande uppgift i Hadorphs resejournal 1682[1]: »Så fins och ett fragmentum af en Runesten vid predikestolen, välrijtat men skriften bortslagen». Peringskiöld har försett träsnittet med följande underskrift: »Spånga i Choret på söder sidan». Celsius besökte Spånga den 1 aug. 1728 och antecknar: »Spånga Kyrkia vid dörrn inne i Choret där man stiger uhr kyrkian i Choret ligger en sandsten med härlig ritning, men alla Kanter och runor mäst afslagne ... Runorna väl huggna, så många som qvar äro. NB. Pastor Wessman lofvade sända mig denna stenen ifrån Stäket med en Upsala båt.» Någon flyttning till Uppsala har emellertid av en eller annan anledning ej blivit av. Enligt uppgift av R. Dybeck var stenen på hans tid

[1] I resejournalen omtalas vid Spånga kyrka tre runstenar: utom denna U 62 och U 64. Samma tre stenar finnas avbildade i träsnitt (hos Peringskiöld och i *Bautil*), på grundval av teckningar gjorda under samma resa.